

Recensent: Merthe van der Bruggen

Rob van Spanje: 'Van werkloos tot depressief' Een zoektocht naar een nieuwe toekomst.' Uitgegeven bij Free Musketeers, Zoetermeer 2011. ISBN: 9789048417155 (Depressie /ED/1). Zie ook www.freemusketeers.nl en www.robvanspanje.nl.

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Uitvoerig egodocument over werkloosheid en een daaruit voortkomende chronische depressie. Geschreven in een grondige en beschouwende stijl, vermengd met droge humor. Herkenbaar voor veel lotgenoten en leerzaam voor mensen die werkzaam zijn in het Personeel en Organisatie (P&O) veld. Het boek kent 214 bladzijden.

Over de schrijver:

Rob van Spanje is geboren in 1952. Hij woont in Hulsberg (Zuid-Limburg). Ruim 25 jaar is Rob actief geweest in het P en O-werk bij diverse overheidsbedrijven. Op een gegeven moment wilde hij wat anders. Hij werd arbeidsdeskundige bij het UWV. In die functie liep hij vervolgens helemaal vast. Na 30 werkzame jaren belandde hij via de WW en de Ziektewet uiteindelijk in de WIA. Diagnose: duurzaam chronisch depressief. Zijn ervaringen van de afgelopen tien jaren heeft hij in deze biografie van zich af geschreven.

Korte Beschrijving:

Uitvoerig egodocument over werkloosheid en een daaruit voortkomende depressie. Geschreven in een beschouwende stijl, vermengd met droge humor. Herkenbaar voor veel lotgenoten en leerzaam voor mensen die werkzaam zijn in het P&O veld.

De schrijver geeft blijk van een scherp waarnemingsvermogen en een groot rechtvaardigheidsgevoel. In zijn jarenlange zoektocht naar werk komt hij enkele inlevende en competente personen tegen, die hij daarvoor zijn dank betuigt. Helaas wordt hij ook geconfronteerd met nogal wat absurditeiten in de arbeidscultuur van zijn oud-werkgever het UWV, het CWI, en een hele reeks re-integratiebureaus. Empathie en zorgvuldigheid, kwaliteiten die je juist in deze branche zou verwachten, blijken ver te zoeken. De auteur zelf noemt zijn ervaringen 'ontluisterend'.

De voormalig P&O adviseur stelt zich zeker niet hulpeloos op. Hij zet volop zijn energie en vakkennis in bij zijn arbeidscampagne. Helaas behoedt dit hem niet voor teleurstellingen. Van Spanje zakt steeds verder weg in een moeras van depressie en fysieke klachten. Hij blijft echter hopen op een baan op zijn oude niveau, totdat hij op een dag een volontairbaan aanvaardt en met zijn grenzen wordt geconfronteerd. Hij blijkt al lang niet meer de oude te zijn...

Wat viel op:

Allereerst valt het ontluisterende beeld van de re-integratiewereld van UWV en CWI op. Je kunt alleen maar hopen dat je jezelf daar nooit aan zult hoeven toevertrouwen.

Tussen neus en lippen door geeft Van Spanje veel van zijn vakkennis prijs. Zo beschrijft hij in hoofdstuk 6 gedetailleerd hoe zijn trajectplan voor re-integratie eruit ziet. Dit kan lotgenoten wellicht helpen.

Verder kunnen de tips die de auteur krijgt in verband met zijn persoonskenmerken, ook voor anderen nuttig zijn:

- Probeer minder afwachtend en voorzichtig te zijn
- Durf meer te relativiseren, wees niet altijd te grondig
- Blijf niet te sceptisch en negatief naar je eigen mogelijkheden kijken, niet onderschatten
- Probeer veranderingen als kansen te beschouwen
- Activeer, probeer meer in beweging te komen
- Niet steeds perfectionistisch zijn, durf meer fouten te maken

Ook de manier waarop Van Spanje structuur probeert aan te brengen in zijn inmiddels nogal chaotische leven, spreekt aan. Hij benoemt concreet voor zichzelf wat hij verstaat onder inspanning en ontspanning. ‘(Onnodig) piekeren’ schaaft hij onder ‘inspanning’. Zo dwingt hij zichzelf om het piekeren af en toe los te laten. Tenslotte blijkt uit dit boek hoeveel tijd en moeite erin gaat zitten om verlies van werk en gezondheid enigszins te accepteren.

Citaten:

- Pag. 22: ‘In de loop der jaren krijg ik vooral te maken met een drietal [...] eigenschappen: de neiging tot perfectionisme [...], de lat hoog leggen, maar moeilijk *nee* kunnen zeggen.’
- Pag.23: ‘Sluipenderwijs wordt het een gewoonte dat ik dagelijks werk mee naar huis neem. [...] Rationeel gezien weet ik best dat ik daarmee mijn eigen probleem in stand houd, maar ik ga er wel mee door.’
- Pag. 25: ‘Gaandeweg blijkt dat ik mij qua karakter en persoonlijkheid niet meer kan vereenzelvigen met de organisatie [...]. Mijn normen en waarden komen behoorlijk in de knel. Pogingen om die cultuur te veranderen, lopen constant stuk.’
- Pag. 28: ‘De mij toegewezen mentor heeft overduidelijk geen enkele interesse om als mentor te gaan fungeren. [...] Hij heeft ook niet om die rol gevraagd. [...] Hij kijkt alleen op van zijn scherm als je *Roda JC* roept.’
- Pag. 31: ‘Dit bedrijf is ziek, tot in elke vezel. [...] De verwachte ruimte voor een stukje idealisme [...] tref ik niet aan.’
- Pag. 33: ‘Dit zijn weken waarin ik van mijn werkgever geen enkel, maar dan ook geen enkel teken van interesse ontvang.’
- Pag. 47: ‘Zo langzamerhand begint er een diepe schaduw te vallen over mijn leven van alledag. Ik zink steeds meer weg in sombere gevoelens, van ’s morgens vroeg tot ’s avonds laat, vierentwintig uur de klok rond, iedere dag maar weer. Ik probeer nog altijd om bezig te blijven, maar dat lukt niet steeds meer.’

- Pag. 51: 'Om mij heen zie ik dat collega's als kleine kinderen worden behandeld; Zo laat ik mij in ieder geval niet behandelen. [...] Bovendien heb ik een gruwelijke hekel aan zogenaamd vanzelfsprekende of zichzelf toegekende autoriteit: autoriteit en vooral gezag moet je naar mijn mening nog altijd eerst verdienen. [...] Eerlijk gezegd heb ik het idee dat het vooral op dat vlak fout is gegaan.'
- Pag. 86: 'Mijn zelfvertrouwen heeft in de afgelopen periode behoorlijk wat deuken opgelopen; af en toe twijfel ik zelfs aan mijn kwaliteiten op het gebied waarop ik jarenlang mijn sporen heb verdiend.'
- Pag. 95: 'Vermijden is de cocaïne van de angst. Je hebt er steeds meer van nodig omdat steeds minder opluchting wordt gevolgd door steeds grotere schade aan het zelfvertrouwen.'

Recensie / extra: Rob van Spanje spreekt zich ook uit in een uitzending van "Hollandse Zaken" op <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1277589>

(bron: <http://www.robvanspanje.nl/eerdere-recensies/>)

Recensie coachboeken.nl, *Saskia Cohen, Trajectbegeleider en Coach*: 'Een typisch egodocument, dit boekje en dat is lastig becommentariëren in een recensie. Alles in dit boekje is immers 'waar' om de simpele reden dat het dé waarheid is van Rob van Spanje. (...) Alhoewel ik op talloze plaatsen inderdaad vraagtekens zou willen zetten, waag ik me daar maar niet te veel aan.

In een lange monoloog wordt de lezer meegenomen in een aaneenschakeling van omstandigheden, pech en keuzes, gevolgen van keuzes die weer nieuwe omstandigheden worden. We zien van Spanje ploeteren om 'regisseur te zijn van zijn eigen leven'. Openhartig is hij daarbij zeker.

Dwars door zijn persoonlijke relaas krijgen we een onthutsende doorkijk in re-integratieland. Dat er op het UWV wel het een en ander valt af te dingen mag gevoegelijk bekend verondersteld worden, toch is het schokkend om dit door de ogen van cliënt Rob van Spanje mee te beleven. Meermalen zien we voorbeelden van 'de linkerhand die niet weet wat de rechter doet' en van het zogenaamde 'kastje en de muur'. Men moet wel van goeden huize komen om daar níet wanhopig van te worden! Ook het verhaal van IRO aanbieders die vooral geïnteresseerd lijken in targets is weliswaar niet nieuw, maar daarmee niet minder treurigstemmend. Al met al nuttige lectuur voor hen die beroepshalve te maken hebben met re-integratie.(...) Mijns inziens geeft het vooral de professional een goed inzicht in belevingswereld en denkproces van een cliënt. Opfriskennis die, getuige dit verhaal, voor menig re-integratie collega niet verkeerd is.(...)